ముమ్మారు తలాక్‌పై తీర్పు ముస్లిం మహిళలు సాధించిన చిన్న ముందడుగు

ముస్లిములలోని సున్నీలలో ఒక సెక్షను పాటించే ముమ్మారు తలాక్(తలాక్–ఎ–బిద్దత్) చెల్లదని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం తీర్పునిచ్చింది. భారత రాజ్యాంగ చట్టానికీ, ముస్లిం మతసూత్రాలకూ ఇది విరుద్ధమనిచెప్పింది. ఇది ముస్లిము మహిళలు పొందిన విజయం. అయితే వారి పోరాటంలో ఇది ఒక చిన్న ముందడుగు.

ముమ్మారు తలాక్ బాధితులైన మహిళలు– షయారాబానో, ఆఫ్రీన్ రహ్మాన్, గుల్షన్ పర్వీన్, ఇష్రత్ జహన్, అతియా సబ్రీలు – ముమ్మారు తలాక్, బహుభార్యత్వం, గృహ హింస మొదలగు ముస్లిం మహిళలెదుర్కొంటున్న సమస్యలు తమ ప్రాథమిక హక్కుకు భంగం కలిగిస్తున్నాయని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం ముందుకు వచ్చారు. వీటిలో తలాక్ ఏ బిద్దత్ ఒక్కదానినే చేపట్టిన సర్వోన్నత న్యాయస్థానం విచారణ సాగించింది.

దీనికోసం ఏర్పడిన రాజ్యాంగ ధర్మాసనం 2017 మే నెలలో విచారణ జరిపి ఆగస్టు 22న తీర్పు వెలువరించింది. ఇద్దరు న్యాయమూర్తులు నారిమన్, ఉదయ్‌లలిత్‌లు ముమ్మారు తలాక్ భారత రాజ్యాంగ చట్టానికి విరుద్ధమని తీర్పునిచ్చారు. మరో న్యాయమూర్తి జోసఫ్ కురియన్ ముస్లింల పవిత్రగ్రంథం ఖురాన్‌లోని సూత్రాలలో ముమ్మారు తలాక్ లేదు గనుక చెల్లదని తీర్పునిచ్చారు. మిగిలిన ఇద్దరు న్యాయమూర్తులు ఖేహార్, అబ్దుల్ నజీర్‌లు ముస్లిం చట్టంలో వుంది గనుక దానికి రాజ్యాంగ రక్షణ వుందనీ, న్యాయస్థానం కల్పించుకోజాలదని తెలుపుతూ, ముస్లిం మహిళల సమస్యలపై ఆరునెలలలోపు చట్టం చెయ్యమని ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించారు. మూడు విడివిడి తీర్పులు వచ్చినప్పటికీ, ఐదుగురు న్యాయమూర్తులూ ముమ్మారు తలాక్ కొనసాగరాదన్న అభిప్రాయాన్నే వ్యక్తం చేశారు. దానినెలా తొలగించాలన్న అంశంపైనే వారి భిన్నాభిప్రాయం చెప్పారు.

అనేక కష్టనష్టాలనూ, వెక్కిరింతనూ తట్టుకుని సుప్రింకోర్టు వరకూ వెళ్లిన ఈ మహిళల తెగువ అభినందనీయం. ముస్లిం మహిళల్లో పెరుగుతున్న ప్రజాస్వామిక చైతన్యాన్నిది సూచిస్తుంది. దీని ఫలితంగానే పురుషాధిక్యతలో వున్న ఆల్ ఇండియా ముస్లిం పర్సనల్ లా బోర్డు నుండి విడిగా ఆల్ ఇండియా ముస్లిం మహిళల లా బోర్డును ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. అలాగే ముస్లిం మహిళలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న ఒక సంస్థ (సమానత్వం కొరకు ముస్లిం మహిళలు)ను మొదటిసారిగా ఒక వాదిగా సుప్రింకోర్టు అంగీకరించటం కూడా దీనినే సూచిస్తున్నది.

తలాక్ ఏ బిద్దత్ మాత్రమే చెల్లదని సుప్రింకోర్టు చెప్పింది. మూడునెలల రుతుక్రమంలో మూడుసార్లు తలాక్‌చెప్పే, తలాక్ ఎ హసాన్, ఆ మూడునెలలూ భార్యతో లైంగిక సంబంధానికి దూరంగా వుండి తలాక్ చెప్పే తలాక్ హసన్ పద్ధతులూ రెండూ ఇంకా చెల్లుబాటులో వుంటాయి. దేశంలోని మిగిలిన మతాల అన్నింటిలోలాగే ముస్లిం మతంలోనూ మహిళ లెదుర్కొంటున్న గృహహింస, వరకట్నం, అణచివేత సమస్యలు ఇంకా పరిష్కరించుకోవల్సి వుంది. ఈ అన్ని సందర్భాలలోనూ కోర్టుతీర్పులు అనుకూలంగా రాకపోవచ్చు. 'సమానత్వం కొరకు ముస్లిం మహిళలు' ఇంకా ఎన్నో పోరాటాలు సాగించాల్సి వుంది.

తక్షణమే సర్వోన్నత న్యాయస్థానం తీర్పును అమలుచేయటమన్న సమస్య వుంది. ప్రధాన న్యాయమూర్తి ఖేహార్ ఒక చట్టాన్ని చెయ్యమని ప్రభుత్వానికిచ్చిన ఆదేశం ఇక్కడ ప్రాధాన్యత కలిగి వుంది. సర్వోన్నత న్యాయస్థానం గనుక ముమ్మారు తలాక్ చెల్లదని తీర్పునిస్తే, చట్టం చెయ్యటానికి తాను సిద్ధంగా వున్నానని బిజెపి ఆధ్వర్యంలోని కేంద్రప్రభుత్వం తీర్పుకు ముందే సర్వోన్నత న్యాయస్థానం ముందు లిఖిత పూర్వకంగా (అఫిడవిట్) తెలిపింది. కాని సర్వోన్నత న్యాయస్థానం ముమ్మారు తలాక్ చెల్లదని తీర్పు చెప్పిన మరుక్షణమే కేంద్రప్రభుత్వం ఒక చట్టం చేయబోననీ, తీర్పు అమలు జరిగేట్లు చూడమని రాష్ట్రాల చీఫ్ సెక్రటరీలకూ, డిజిపిలకూ లేఖలు రాస్తాననీ చెప్పింది. ఇక్కడ బిజెపి ప్రభుత్వం మాట మార్చింది. దీనికి చెప్పిన సాకు – చట్టం చెయ్యమని చెప్పింది మైనారిటీ తీర్పు కనుక, తాను పాటించాల్సిన అవసరం లేదని! ఓట్ల సరళిని విశ్లేషించి, ముమ్మారు తలాక్‌కు వ్యతిరేకంగా ఉత్తరప్రదేశ్ ఎన్నికల్లో తాను చేసిన ప్రచారం ముస్లిం మహిళలపై మంచి ప్రభావం చూపిందని, ముస్లిం మహిళల వల్లనే ఉత్తరప్రదేశ్ ఎన్నికల్లో గెలిచానని ప్రచారం చేసుకుంటున్న బిజెపి, సర్వోన్నత న్యాయస్థానపు తీర్పు ఫలితాన్ని తన ఖాతాలో వేసుకునేందుకు ముస్లిం మహిళలందరూ మోడీకే మద్దతు పలుకుతున్నారంటున్న బిజెపి, కుంటిసాకులతో తీర్పు అమలుకు చట్టం చెయ్యకుండా తప్పించు కోజూడటం సంకుచిత రాజకీయ ప్రయోజనాల కోసమేనన్నది స్పష్టమే. తీర్పు అమలుజరగడం, జరగకపోవడం అన్నది బి.జె.పి.కి అంతగా ప్రాధాన్యత గల విషయం కాదు. తీర్పును తన రాజకీయ అవసరాలకు వాడుకోవడమే ప్రధాన విషయం. బి.జె.పి పదేపదే లేవదీస్తున్న యూనిఫామ్ సివిల్‌కోడ్ అన్న నినాదం కూడా ఇలాంటి రాజకీయ ఉద్దేశాలతోకూడినదే. తనకు ప్రయోజనమనుకున్న సమయంలో యూనిఫామ్ సివిల్‌కోడ్ నినాదాన్ని తిరిగి ముందుకు తెస్తుందనటం నిస్సందేహం. బాబ్రీమసీదు విధ్వంసం తర్వాత సాగిన అల్లర్లలోనూ, 2002 నాటి గుజరాత్ మారణకాండ లోనూ వందలాది మహిళలను హత్యాచారాలకు గురిచేసిన (నేటి ప్రధానీ, ఆనాటి గుజరాత్ సిఎం) బిజెపికి మహిళలపట్ల ప్రేమలో నిజాయితీ ఎలా వుంటుంది?

పాలకవర్గాల మరో ముఠా కాంగ్రెసు, తీర్పును ముస్లిం మహిళల విజయంగా పేర్కొంది. విడాకులిచ్చిన ముస్లిము మహిళకు మనోవర్తి పొందేహక్కు వుందన్న సుప్రింకోర్టు తీర్పు చెల్లుబాటు కాకుండా చట్టసవరణ చేసింది కాంగ్రెసు ప్రధాని రాజీవ్‌గాంధీ. వీరికి మహిళల పట్ల ప్రేమ కల్లబొల్లి కబుర్లు మాత్రమే.

సాంఘిక, మత దురాచారాలు ఏ సాంఘిక, మతపర సెక్షన్లలో వున్నా అవి తిరోగామిశీలమైనవే: వదిలించుకోవలసినవే. ఈ సమస్య స్వభావాన్ని మరింత విస్తృతమైన, లోతైన స్థాయిలో చర్చించాల్సి వుంది. చట్టాలు చెయ్యటంతోటే సాంఘిక లేదా మత దురాచారాలు సమసిపోవు. ఆ దురాచారానికి వ్యతిరేకంగా వాటికి గురవుతున్న ప్రజలలో సామాజిక చైతన్యాన్ని, ప్రజాతంత్ర చైతన్యాన్ని ప్రోదిచేయాలి. అది తగినంత స్థాయికి చేరిన తర్వాత చట్టబద్ధత కల్పించి నప్పుడు సత్ఫలితాలొస్తాయి. మతాచారాల విషయంలో ఇది మరింత ఎక్కువగా సాగాల్సి వుంటుంది.

పశ్చిమ దేశాల నాగరికతతో ఏర్పడిన సంబంధాలతో, దేశంలో పెరిగిన ప్రజాస్వామిక భావాలతో దురాచారాలను నిరసించటం పెరిగింది. సంస్కరణవాదుల కృషి దీనికి దోహదపడింది. పరాయి పాలనకు వ్యతిరేకంగా సాగిన జాతీయోద్యమం కూడా ప్రగతిశీల భావాలను పెంచటంతో ఈ దురాచారాలను వ్యతిరేకించటం పెరిగింది. ఆ ప్రభావంలోనే బాల్య వివాహాలు; అంటరానితనం వంటి దురాచారాలకు వ్యతిరేకంగా చట్టాలు వచ్చాయి.

అధికారమార్పిడితో గద్దెనెక్కిన పాలకవర్గాలు తమ దోపిడీ ప్రయోజనాలరీత్యా సమాజంలో యథాతథ స్థితిని కొనసాగించ బూనుకోవటంతో సామాజిక సంస్కరణలు వెనుకబడ్డాయి. ఈ దురాచారాలకు మూలంగా వున్న భూస్వామ్య వ్యవస్థనూ, దాని భావజాలాన్నీ చెక్కుచెదరకుండా చూడడంతో ఒకప్పుడు నిరసించబడిన ఆచారాలు తిరిగి ప్రాణం పోసుకుంటున్నాయి(బాల్య వివాహాలు, వరకట్నాలు మొ॥). అన్నింటినీ మించి రాజ్యవ్యవహారాలలో మత ప్రాబల్యాన్ని పెంచటంతోపాటు, మత రాజకీయాలు నడిపి ప్రజలమధ్య వైషమ్యాలు పెంచటాన్ని పాలకవర్గ ముఠాలు ఒక పద్ధతిగా పాటించాయి.

ఇలా సమస్యను సృష్టించి, సాగదీసి పరిష్కరించా ల్సివస్తే న్యాయస్థానాలకు బదలాయించటం పాలకవర్గ పార్టీలు ఒక విధానంగా చేసుకున్నాయి. సంస్కరణలను తమ రాజకీయ జూదానికి ఒక పనిముట్టుగా వాడుకొంటున్నాయి. మరోవైపున ప్రగతిశీలశక్తుల నోరు నొక్కివేస్తున్నాయి.

ముస్లిము మహిళల సమస్యనే తీసుకుంటే, కొన్ని రూపభేధాలుంటాయితప్ప అన్ని మతాలలోను మహిళ లెదుర్కొంటున్న సమస్యలలో భాగంగానే వున్నాయి. దీనికి మహిళలకు చేయూత నందించాల్సివుండగా, మైనారిటీ మతస్తులలోని ఒక దురాచారాన్ని పదేపదే ఎత్తిచూపి, దానిని మార్చాలంటూ చేస్తున్న ప్రచారంతో ముస్లింలలో తమ ఉనికిపట్ల భయం ఏర్పడి తమ మతంపై దాడికి ప్రతిగా ఒకటిగా నిలవాలన్న ఆలోచనలు పెరుగుతున్నాయే తప్ప, దురాచారాలవల్ల పీడితులవుతున్నా, వాటి మార్పుకోసం కృషిచేద్దామన్న ధోరణి తగ్గిపోయింది. రెండవవైపున ముస్లింలకు రక్షణగా నిలుస్తున్నట్లు చూపుకుంటూ, ముస్లిం మతపెద్దల మాటలనే ముస్లిముల మాటలుగా పరిగణిస్తూ వారి ప్రభావాన్ని పెంచటం సాగింది. పాలకవర్గ ముఠాలనుసరించిన ఈ బెదిరింపు– బుజ్జగింపు కలిసి ముస్లిం ప్రజలను ముస్లిం పెద్దల ప్రభావంలోకి నెట్టివేసాయి. దీనితో మతపెద్దల పెత్తనానికి అడ్డూ ఆపులేకుండాపోయింది. సుప్రీంకోర్టుకు వెళ్లిన మహిళలు ముందుగా లాబోర్డు వద్దకే వెళ్లారు. అక్కడ వారిని పట్టించుకోకపోగా వారికి వెక్కిరింతలే ఎదురయ్యాయి.

ఈ పరిస్థితి ముస్లింలలోని ప్రజాస్వామికశక్తుల గొంతు మూగబోయేట్లు చేసింది. మరోవైపున ముస్లిమేతర ప్రజల్లోని ప్రజాస్వామికశక్తులు కూడా తామిప్పుడు ముస్లిముల ఆచారాలలోని లోపాలు చూపి సంస్కరిద్దామని చెప్పపూనుకుంటే హిందూ మతోన్మాద శక్తులు దానిని ముస్లిములపై దాడికి వినియోగించు కుంటాయేమోనన్న భయంతో తమ నోరు తామే కట్టివేసుకునే స్థితిని కల్పించింది.

దీనినెదుర్కోవటం ముస్లిము మహిళ ఒక్కరి వల్లనే సాధ్యంకాదు. అన్నిమతాలలోనూ మహిళ లెదుర్కొంటున్న సమస్యల పరిష్కారానికి మహిళ లందరినీ ఐక్యపరిచే కృషికి ప్రజాస్వామికశక్తులు పూనుకోవాలి. నేటితరానికి తెలియని సమీప గతంలోని సంస్కరణవాదుల, ప్రజాస్వామికవాదుల కృషినీ, ఆనాటి కృషిలేకుండా ఈనాడు మహిళలు సాధించిన ఈపాటి ప్రగతికూడా సాధ్యమైవుండేదికాదన్న వాస్తవాన్నీ వారికి తెలియజేసి, సాంఘిక మతదురాచారాలకు వ్యతిరేకంగా వారిలో చైతన్యం రగుల్కొల్పాలి.

ఈ క్రమంలోనే దురాచారాలను ఆపే చట్టాలు చేయించాలి. వాటి అమలుకు పూనుకోవాలి. ఈ చట్టాలూ, వాటి అమలూ అవసరమైనప్పటికీ, ఒత్తిడికి లొంగి చట్టాలు చేసినా ఆచరణలో వాటిని నీరుగార్చే పాలకవర్గ పార్టీల నైజమూ, కొన్ని సందర్భాలలోతప్ప సాధారణంగా పాలకవర్గ దృక్పథంనుండే చూసే న్యాయస్థానాలపట్ల అతి విశ్వాసం కలిగివుండటం నష్టదాయకమవుతుంది. ప్రజలలో పెరిగే ప్రజాస్వామిక చైతన్యమే సాధించిన, సాధించాల్సిన ప్రగతికి సరైన రక్షణగా వుంటుంది.

ooooo